

Utrecht, 15 oktober 2015

Vluchtelingencrisis of bestuurscrisis?

Tineke Strik

**Radboud Universiteit, Raad van Europa,
Eerste Kamer**

Wettelijke context

- Tot Verdrag van Amsterdam asielbeleid nationale aangelegenheid
- Wel: Vluchtelingenverdrag, Europees Mensenrechtenverdrag
- Sinds afschaffing controles binnengrenzen: behoefte aan gezamenlijk toelatingsbeleid 'derdelanders'
- Pas sinds 10 jaar gezamenlijke asielnormen in EU

Gemeenschappelijk Asielstelsel in EU

- Definitierichtlijn
- Procedurerichtlijn
- Opvangrichtlijn

- Non refoulement (niet terugsturen naar vervolging)
- Maar: alleen van toepassing aan grens of op grondgebied lidstaten
- Geen visa verstrekking aan vluchtelingen: afhankelijk van illegale routes, smokkelaars.

Dublin Verordening

- Uitgangspunt:
- Recht op asiel
- Maar in één Lidstaat asielverzoek (geen 'asielshoppen')
- Land van eerste binnenkomst = verantwoordelijk

- Veronderstelling: in alle lidstaten zelfde bescherming
- Maar grote verschillen. Hof Rechten vd Mens: verbod overdracht naar Griekenland; kinderen niet naar Italië

Externalisering grenscontroles

- Aansprakelijkheid (boetes) vervoerders
- Strenger visumbeleid
- Frontex

- EU samenwerking met buurlanden (transit):
 - Terug- en overname overeenkomsten
 - strengere grenscontroles

In ruil: lagere handelstarieven, visa voor burgers, geld

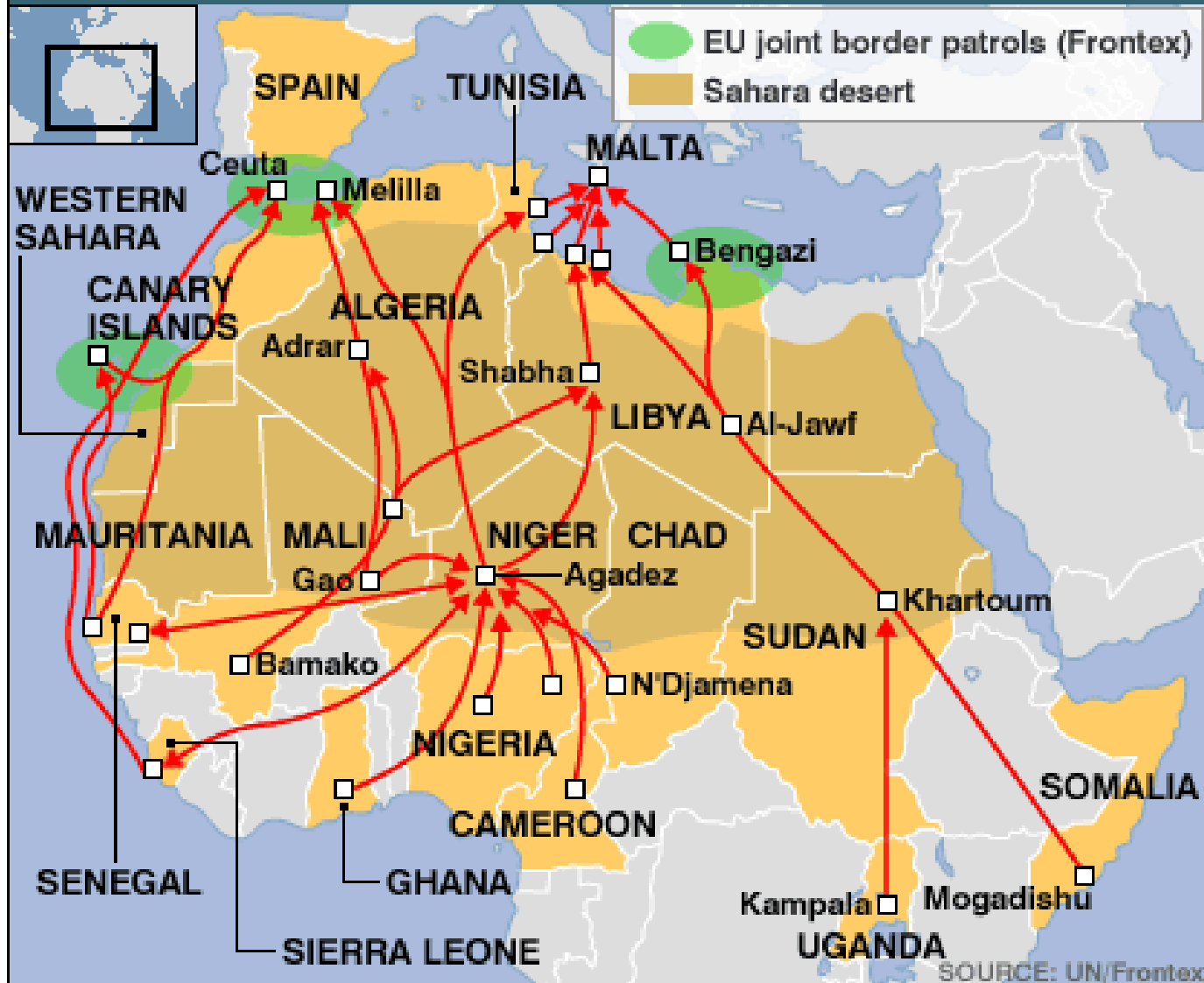

Bilateraal

- Italië/Libië overeenkomst: push backs (verboden door Hof)
- Spanje met Marokko: hekwerken Spaanse enclaves Ceuta en Melilla,
- Spanje met Mauritanië en Senegal
- Griekenland met Turkije overeenkomst, hek op landgrens
- Bulgarije met Turkije overeenkomst, hek op landgrens
- *Gevolg: routes voor vluchtelingen **langer, gevaarlijker en duurder***

KEY MIGRANT ROUTES FROM AFRICA TO EUROPE

Situatie transitlanden

- Turkije: 1,7 miljoen Syriërs (gebrekkige toegang arbeidsmarkt, geen opvangvoorzieningen)
- Nieuwe asielwet: implementatie nog in kinderschoenen.
- Probleem: vluchtelingen buiten Europa geen duurzame bescherming
- Toch: Turkije weerhoudt vluchtelingen van doorreizen naar Europa (oppikken uit zee, overnemen van Griekenland)

Marokko

- Ontwerp asielwet (nog niet aangenomen)
- Nu UNHCR is verantwoordelijk
- Problemen bij grens met Algerije (geweldsincidenten, terugsturen, muren gebouwd)

- Toch houdt Marokko vertrek migranten tegen:
- Migranten bij Melilla opgepakt en gedetineerd
- Neemt migranten over van Spanje bij hekwerken
- 6 lidstaten steunen Marokko: vooral bij terugkeer, identificatie, grensbewaking

Oktober 2013: Italië lanceert Mare Nostrum

In 2014:

219.000 overgestoken

160.000 migranten gered,

3500 verdronken

Vanaf 1 november 2014:

-Beëindiging Mare Nostrum

-Frontex operatie Triton (1/3 de, alleen bij Italiaanse kust, mandaat grensbewaking)

Voorspelling: toename aantal zeedoden

Antwoord EU op 800 doden april 2015: afweer

- Militaire actie Libië voorbereiden
- Smokkel aanpakken: boten vernietigen
- Uitbreiding Frontex (grensbewaking)
- Nauwere samenwerking buurlanden
- Effectiever terugkeerbeleid
- Experiment met hervestiging vluchtelingen (5000)

- Effectief en rechtvaardig?

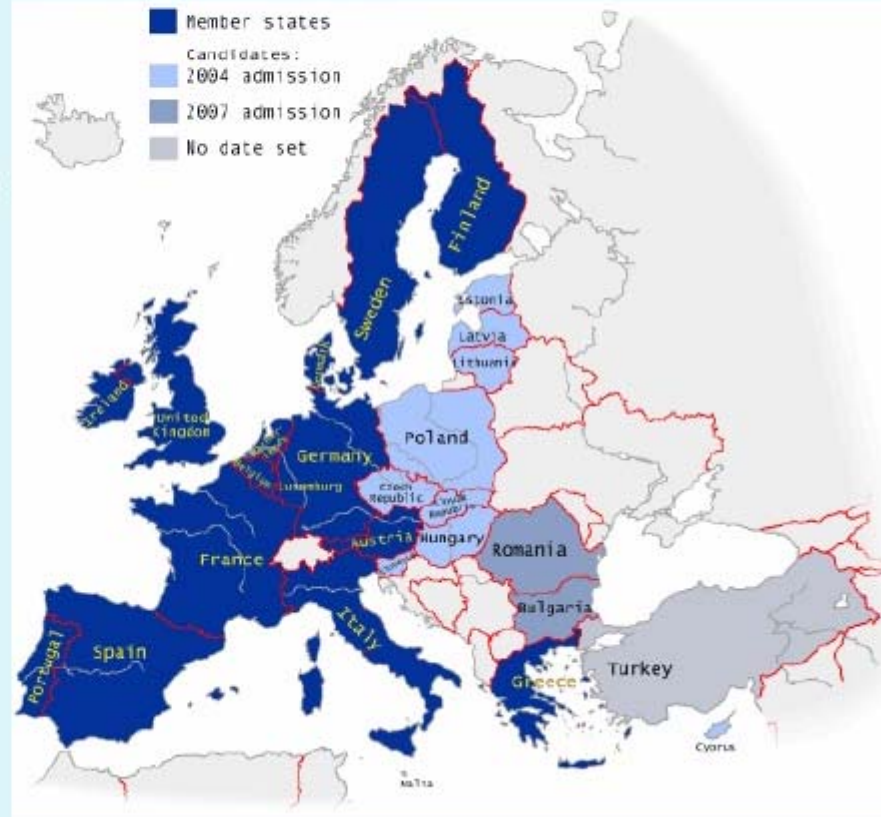

Waar zijn Syrische vluchtelingen?

- In Syrië: 7,5 miljoen
- Libanon: 1.2 miljoen
- Jordanië: 660.000
- Turkije: 1.9 miljoen
- EU (28 landen): 430.000
- Grote tekorten in regio's en nieuwe uitstroom uit Syrië

EU Members

- Since 2007, there are 27 members of the EU

Na massale binnenkomst via Turkije/Balkan

- Start operatie Sophia (Libië): smokkelaars vernietigen
- Frontex in Libië
- Herverdeling 160.000 asielzoekers vanuit Griekenland, Italië en Hongarije (NI 7000)
- Hotspots aan grenzen EU
- Meer terugkeer/ detentiecentra
- Financiële steun regio en transitlanden, in ruil voor tegenhouden en terugnemen vluchtelingen
- Actieplan met Turkije, in ruil voor?
- 20.000 vluchtelingen uitnodigen uit regio
- Centra buiten EU?

Echte oplossingen?

- Veel meer ondersteuning opvang en bescherming regio
- **Onvoorwaardelijk** ondersteunen mensenrechten en toegang tot bescherming in transitlanden
- Geen overname- overeenkomsten met transitlanden
- Structurele reddingscapaciteit Middellandse Zee
- Bereiken van EU buitengrenzen mogelijk maken
- Meer (Europese) hervestiging vluchtelingen onder regie van UNHCR
- Aanbod studiebeurzen en banen voor vluchtelingen
- Politieke oplossing Syrië

Oplossingen in Europese Unie

- Meer **Europese solidariteit** en onderling vertrouwen: dus uniforme asielstatus, structurele herverdeling asielzoekers, groter vluchtelingenfonds
- Bindend Europees hervestigingsbeleid
- Ondersteunen én afdwingen nationale asielsystemen in EU
- Meer arbeidsmigratie mogelijkheden
- Meer mobiliteit in en uit de EU
- Méér investeren in regio's en landen van herkomst (eerlijke handel, diplomatie, opbouw rechtsstaat, OS)

Draagvlak

- Wie beïnvloedt draagvlak?
- Wat is nodig voor duurzaam draagvlak?
- Politiek leiderschap
- Plaats Europees aandeel in context
- Verantwoordelijkheid, Vluchtelingenverdrag, wederkerigheid
- Maak het persoonlijk (vluchtelingen zijn geen cijfers)
- Bepleit kleinschalige opvang in elke gemeente
- Opvang in eigen beheer gemeenten?
- Direct + actief investeren in integratie (leren en werken)
- Meer sociale huisvesting